

1. A seçeneğindeki cümlede yüklem yanlış ayrılmıştır. Cümledeki yüklemi "yöneltmez" kelimesi olup "belli bir biçimde davranmaya" dolaylı tümleçtir.

Cevap: A

2. B seçeneğinde "bunlar" özne görevinde ve "işlevsiz hale" dolaylı tümleç görevinde olduğu için öge yanlış ayrılmıştır.

Cevap: B

3. I. cümlede özne "romantik sahiplenme duygusunu aşan kıskançlıklar" ifadesidir. Öznenin tamamı sıfat tamlaması iken "sahiplenme duygusu" belirtisiz isim tamlamasıdır.

Cevap: A

4. Özne yükleme "kim, ne" soruları sorularak bulunur. V. cümledeki "görmekteyiz" yüklemine sorular sorulduğunda "biz" cevabı alınmaktadır.

Cevap: E

5. Verilen cümlede "doludur" yüklem; "kitaplar, dergiler, internet ortamları" özne; "birbirini tanıyan-tanımayan insanların olumsuz eleştiri ve yorumlarıyla, bunun somut örnekleriyle" ise edat tümleci görevindedir.

Cevap: C

6. Yan cümle fiilimsi ile kurulur. A seçeneğinde "çok konuşan çocuklardan bazıları" nesne; B seçeneğinde "sayısız kitap yazan bu yazar" özne; C seçeneğinde "tekrar etmemiz" özne; E seçeneğinde "yaban hayatının ne kadar önemli olduğunu" nesne olarak kullanılmıştır. D seçeneğinde "bize gelen çocuğu görünce" zarf tümleci olarak kullanılmıştır.

Cevap: D

7. A seçeneğinde özne "o"; C seçeneğinde özne "G20 zirvesi"; D seçeneğinde özne "o" ve E seçeneğinde özne "herkes" ifadesidir. B seçeneğinde özne olan "bu yıkık şehrin yabancıları olan bizler" ifadesinde "bu yıkık şehir" sıfat tamlaması olup "şehrin yabancıları" belirtili isim tamlamasıdır.

Cevap: B

8. Cümledeki öznesi "insanlara farklı açılardan bakabilmek" ifadesidir ve -mek isim-fiil ekini almıştır. Bu nedenle özne isim-fiil grubudur.

Cevap: A

9. Özne "kim, ne" sorularıyla bulunur. Verilen sorularda "kim gelecek" ifadesinin özneyi bulduracağı açıktır.

Cevap: C

10. "Kim" sorusunun yanıtı "insanlar"; "ne zaman" sorusunun yanıtı "her zaman"; "nereye" sorusunun yanıtı "bulmak istedikleri yere"; "neyi" sorusunun yanıtı ise "her şeyi" ifadesidir.

Cevap: D

11. Ortak özne, verilen cümlelerin yüklemelerinin aynı özne olmasıdır. Buna göre "Okuyanın düşünmesini ister ve sonuçlara varmasını bekler." cümlesinin yüklemeleri olan "ister ve bekler" kelimelerine "kim?" sorusu sorulduğunda "o" cevabı alınır yani özne ortaktır.

Cevap: A

12. "Bunalımsız, çözümsüz ve kendi halinde bir toplumdur." cümlesinde "bunalımsız, çözümsüz ve kendi halinde" kelimeleri toplum kelimesini niteleyen sözler oldukları için birleşik yüklem olurlar.

Cevap: B

1. "Edebiyat, törpülenmiş yeni bir yaşamdır." cümlesinde "edebiyat" kelimesi özne, "törpülenmiş yeni bir yaşamdır" ifadesi yüklemidir.

Cevap: E

2. Verilen cümlede "Sıra dışı olaylara tanıklık eden ve buna kitabında yer veren ünlü belgeselci" özne, "beklediği kadar ilgi görmediği için" zarf, "önümüzdeki yıl" zarf, "kitabın filmini" belirtili nesne ve "çekecek" yüklem olarak kullanılmıştır.

Cevap: A

3. "Şiddetli rüzgar futbolcuların top oynamasına imkan vermiyordu." cümlesinin öznesi "şiddetli rüzgar", dolaylı tümleci "futbolcuların top oynamasına" ve yüklemi de "imkan vermiyordu" ifadesidir.

Cevap: E

4. "Dostluklarını, zamanlarını, ışıklarını gerekirse bedenlerini, enerjilerini verirler." cümlesinde "verirler" yüklem, özne gizli özne olarak "onlar" ve "dostluklarını, zamanlarını, ışıklarını gerekirse bedenlerini, enerjilerini" nesnedir. Özne gizli olduğu için sayılmaz ve bu nedenle cümle nesne ve yüklemden oluşmuştur.

Cevap: D

5. "Televizyonun üstündeki beyaz danteli kaldırıp bizi uyarırdı." cümlesinde "uyarırdı" cümleinin yüklemidir. Buna göre cümleinin öznesi "o", nesnesi "bizi", zarfı ise "televizyonun üstündeki beyaz danteli kaldırıp" ifadesidir. Zarf ayrılmaz çünkü -ki eki "televizyonun üstünde" ifadesini sıfat yapmıştır ve sonraki kelimelere bağlamıştır.

Cevap: C

6. Verilen cümleinin yüklemi "bulabilirsiniz"dir. Buna göre cümleinin öznesi gizli özne olarak "siz", dolaylı tümleci "sanatta" kelimesi ve belirtili nesnesi "narin kökleri aile toprağında ancak sert çakıllara rastlayan, ilk yaprakları hain eller tarafından yırtılan, çiçekleri açıldıkları sırada dona uğrayan ruhların sessizlik içinde katlandıkları acıların tasvirini" ifadesidir. Buna göre cümle belirtili nesne, dolaylı tümleç ve yüklemden oluşmuştur.

Cevap: B

7. Öge dizilişinin özne-zarf tümleci-belirtisiz nesne-yüklem olması istenmektedir. Buna en uygun ifadeler D seçeneğinde verilmiştir. Buna göre "modern şehirlerdeki ulaşım sistemleri" ifadesi özne, "teknoloji yardımıyla" ifadesi zarf, "yolculuk süresini" belirtili nesne ve "kısaltır" kelimesi de yüklemidir.

Cevap: D

8. Özne işi yapan ya da işten etkilenen şeydir ve "kim, ne" sorularına cevap verir. Buna göre özneyi buldurmaya yönelik olan soru "Geçen gün markette ne kayboldu?" sorusudur.

Cevap: A

9. I, II, III ve V numaralı cümlelerin öge dizilişi özne- zarf- nesne- yüklem şeklindedir. IV. cümlede ise diziliş zarf- dolaylı tümleç- nesne- yüklem şeklindedir.

Cevap: D

10. Verilen cümlede "Osmanlı hazinesinin meşhur "Kaşıkçı Elması" özne; "IV. Mehmet zamanında" zarf; "İstanbul Yenikapı'da" dolaylı tümleç ve "bulundu" yüklemidir. Aynı öge dizilişi "Ahmet Muhip, 1949'dan 1962'ye dek 'Zafer' gazetesinde yazmıştır." cümlesinde vardır. Burada özne "Ahmet Muhip"; zarf "1949'dan 1962'ye dek"; dolaylı tümleç 'Zafer' gazetesinde" ve yüklem "yazmıştır" ifadesidir.

Cevap: C

11. Verilen cümlede "ortaya çıkmaktadır" yüklem, "bütün bu katmerli yanlışları tespit etmek ve göstermek" özne ve "gerçekten ciddi bir sorun olarak" zarftır. Buna göre öge dizilişi özne-zarf-yüklem şeklindedir.

Cevap: B

12. Seçeneklere cevaplar verildiğinde zarfı bulduran cümleinin içinde "nasıl" sorusunu bulunduran "Sene boyu yapman gerekenleri nasıl planlıyorsun?" sorusudur.

Cevap: D

ÇÖZÜMLER

TEST

3

1. Sadece özne ve yüklemden oluşan cümleyi bulmak için önce yüklem bulunmalıdır ve "kim, ne" soruları sorulmalıdır. Buna göre A seçeneğindeki cümlelerin yüklemi "belirtilmemiş" ve öznesi "anlatının geçtiği yer ve zaman" ifadesidir.

Cevap: A

2. "Bülbül seslerinin doldurduğu şirin bir gül bahçesindeyiz." cümlesi öğelerine yanlış ayrılmıştır. İsim ve sıfat tamlamalarından oluşan sözcük öbekleri ayrılmadığı için verilen cümlelerin tamamı yüklem olarak alınmalıdır. Öznesi ise "biz" gizli öznesidir.

Cevap: E

3. II. cümlede sıfat tamlaması olduğu için yüklem "düştüğü yüzey tarafından emilerek yayılmış bir leke gibiydi" ifadesinin tamamıdır. Özne ise "güneş" olacaktır.

Cevap: B

4. Ara sözün dolaylı tümleç olması için "neye, kime, nereye, neyde, kimde, nerede, neyden, kimden, nereden" sorularına cevap vermesi gerekmektedir. Verilen cümlelerin yüklemine bu sorular sorulduğunda A, C ve E seçeneklerinden cevap alınmaz. B seçeneğinden "içeriye" cevabı alınır ancak ara söz değildir. D seçeneğinden "çocukluğunun coğrafyasına" cevabı alınır ve bu ara sözdür.

Cevap: D

5. I. cümlede yan cümle "doğadan güç alarak" zarf tümlecisi; II. cümlede "ordunun en büyük güce sahip olduğu devlet" özne; III. cümlede "verimli olmayan alanlar" özne; IV. cümlede "cezaevine konulmam" özne ve V. cümlede "insanları, birbirlerini öldürmek için eğitmek" özne görevindedir.

Cevap: A

6. I. cümlede yan cümle olan "toplum için bir eğitim yuvası olarak" zarf tümlecisi görevindedir. II. cümlede "İngiltere ve Birleşik Krallık dışı" belirtisiz isim tamlamasıdır. III. cümlede ara söz cümle dışı unsurdur. IV. cümlede "askerlik hizmeti" özne; "disiplinsiz, temizlik anlayışından ve çalışma alışkanlıklarından habersiz, okuma yazması olmayan köylü delikanlıların geldiği dönemlerde" zarf tümlecisi; "yaralı alışkanlıklar" nesne ve "aşılmalıdır" yüklemidir. V. cümlede "bugünkü nüfus" özne, "böyle" zarf ve "değildir" yüklemidir.

Cevap: E

7. Dolaylı tümleç soruları "neye, kime, nereye, neyde, kimde, nerede, neyden, kimden, nereden" sorularıdır. Bu sorulardan birine cevap veren seçenek aranmalıdır.

Cevap: C

8. A seçeneğindeki "küçük ve sevimli kedi" sıfat tamlaması özne; B seçeneğindeki "salonun en güzel tablosunu" tamlaması belirtili nesne; C seçeneğindeki "tek büyük istek" yüklem, "iyi bir insan olarak kalmak" özne; E seçeneğindeki "yeni demlenmiş taptaze bir çay" özne görevindedir. D seçeneğindeki "güzel şiirler" ise belirtisiz nesne görevindedir.

Cevap: D

9. A seçeneğinin öznesi "o"; B seçeneğinin öznesi "insanlar"; C seçeneğinin öznesi "çocuklar"; D seçeneğinin öznesi "akşam saatlerinde yaşanan elektrik kesintileri" ve E seçeneğinde ilk bölümün öznesi "çocuklar" ikinci bölümün öznesi "yetişkinler" kelimesidir. A, B, C ve D gerçek özne iken E örtülü öznedir.

Cevap: E

10. I. cümlede "aşırı" ve "serin" sıfatları vardır. II. cümlede "birinci kural olarak" zarf tümlecidir. III. cümlede "tüketilmemeli" ve "gerekir" yargıları vardır. IV. cümlede "veya, ve" bağlaçları bulunmaktadır. V. cümlelerin ögeleri ise özne ve yüklemidir.

Cevap: E

TASARI PLUS

11. Verilen cümlelerden "Ağrı kesicilerin çok kullanılması vücudun bağışıklık sistemini zayıflatıyor." cümlesi özne, belirtili nesne ve yüklem şeklinde dizilmiştir. "Ağrı kesicilerin çok kullanılması" özne, "vücudun bağışıklık sistemini" belirtili nesne ve "zayıflatıyor" yüklemidir.

Cevap: B

12. "Üst rafa" ifadesi "nereye" sorusuna cevap verdiği için dolaylı tümleç, "bir şey" ifadesi "ne unutmuş" sorusuna cevap verdiği için belirtisiz nesne ve "Yusuf gelince" ifadesi ise "ne zaman" sorusuna cevap verdiği için zarf tümlecidir.

Cevap: C

ÇÖZÜMLER

TEST

4

1. Verilen cümlede "vermişti" yüklem; özne "sabaha kadar ders çalışıp bütün konuları ezberleyen Kuzey"; belirtili nesne "notlarının tamamını"; dolaylı tümleç "arkadaşına" ve zarf tümleci "sınav günü yaklaşınca" ifadesidir. Cümlede belirtisiz nesne yoktur.

Cevap: C

2. Sırasıyla özneler "Türk edebiyatının ilk yazılı örnekleri, yeşil biber, yeryüzünde meydana gelen her olay" gerçek özneleri ve "o" gizli öznesidir. E seçeneğinde haberleri bir araya getiren ya da dağıtan yani işi yapan belli değildir.

Cevap: E

3. "Cuma akşamı bize gelen komşular yarın akşam köylerine dönecekler." cümlesinde yüklem "dönecekler" yargısıdır. Cümlenin öznesi "Cuma akşamı bize gelen komşular", zarfı "yarın akşam" ve dolaylı tümleci "köylerine" ifadesidir. Özneyi oluşturan ifade söz öbeği olduğu için ayrılmamaktadır.

Cevap: D

4. İsim ve sıfat tamlamalarından oluşan söz öbekleri ayrılmamaktadır. Bu nedenle yüklem "yazarıydı" değil, "edebiyatımızın en başarılı yazarıydı" şeklinde olmalıdır.

Cevap: C

5. Verilen cümlede özne "XIX. yüzyılda dışarıdan gelebilecek herhangi bir salgın hastalık riskine karşı karantina idaresini kuran Osmanlı Devleti"; nesne "ilk binayı"; dolaylı tümleç "İstanbul'da" ve yüklem "inşa etmiştir" ifadesidir.

Cevap: A

6. Cümlede yüklem "diyor" yargısıdır. Yükleme "kim?" sorusu sorulduğunda cevap "bir yazar" olduğu için özne bu ifadedir. Yükleme "ne diyor?" sorusu sorulduğunda cevap "Düşüncenin canı; kısa sözde, onun yoğun anlatımındadır." olduğu için bu da belirtisiz nesnedir. Yani öge dizilişi özne, belirtisiz nesne ve yüklem şeklindedir.

Cevap: B

7. Vurgu yüklemden önceki ifadededir. Yüklemden önceki ifadenin zarf tümleci olduğu cümle bulunmalıdır. Buna "Davranış, insanlarla iletişim kurmadan gerçekleşmez." cümlesinde "gerçekleşmez" yüklemine "nasıl?" sorusu sorulduğunda "insanlarla iletişim kurmadan" cevabı alınır. Bu cümlede vurgu zarf tümlecindedir.

Cevap: A

8. Verilen cümlede "ödeyecek" yüklem, "geçen ay yanıma gelen Rıza'nın küçük oğlu" özne, "eli rahata kavuşunca" zarf tümleci ve "bize olan borcunu" belirtili nesnedir. Yani öge dizilişi özne, zarf tümleci, belirtili nesne ve yüklem şeklindedir.

Cevap: E

9. A seçeneğinde "tatilin sonu" belirtili isim tamlamasıdır ancak burada zarf tümlecidir. C seçeneğinde "sessizliği" tamlayanı düşmüş bir tamlamadır. D seçeneğinde "kalabalığın içi" belirtili isim tamlamasıdır ancak burada dolaylı tümleçtir. E seçeneğinde ise herhangi bir isim tamlaması yoktur. B seçeneğinde "büyükannesinin sandığı" belirtili isim tamlamasıdır ve burada nesne görevindedir.

Cevap: B

10. Verilen cümlemin yüklemi "mümkün değildir" ifadesidir. Yükleme "kim?" sorusu sorulduğunda "hiçbir insanın düşünmesi, istemesi ve hayal kurması" cevabı alınır yani bu ifade öznedir. "İnsanın etkinlikleri belli bir gayeye yönelmedikçe, etkinliklerini belirleyen, değiştiren ve sürekliliğini sağlayan bir gaye bulunmadıkça" ifadesi yükleme sorulan "ne zaman?" sorusunun cevabı yani zarf tümlecidir.

Cevap: A

11. Verilen seçeneklere bakıldığında özne- zarf tümleci- belirtisiz nesne- yüklem dizilişi C seçeneğindeki ifadeyle olur. "İnsan ilişkilerinde güven duygusu" özne; "insanların birbirine olan yaklaşımına göre" zarf tümleci; "değişkenlik" belirtisiz nesne ve "gösterir" yüklemidir.

Cevap: C

12. Verilen cümlede "güneş" özne; "bu sabah" zarf tümleci; "altın tozlarını" belirtili nesne; "usulca, gönlünce" zarf tümleci; "sermişti" yüklem ve "yatak odasına" dolaylı tümleçtir. Sıralama özne, zarf tümleci, belirtili nesne, zarf tümleci, yüklem, dolaylı tümleçtir.

Cevap: C